

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

Lešanské jesličky

Anna-Marie Pavelková Mišterová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Specializace Didaktická ilustrace

Diplomová práce

Lešanské jesličky

Anna-Marie Pavelková Mišterová

Vedoucí práce:

ak. mal Renáta Fučíková
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlašuji,
že diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

V Plzni dne .....

Podpis .....

Ráda bych tímto poděkovala paní akad. mal. Renátě Fučíkové za odborné konzultace v průběhu zpracování mé diplomové práce, za vedení během pětiletého studia, zájem o mou tvorbu, neutuchající nadšení pro umění a zajímavá témata, kterými mě provázela.

Děkuji také paní MgA. Karolíně Čaplové Novákové za skvělou grafickou úpravu, která významně podpořila celkový vzhled knihy.

Obsah

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	2
2.1 Co je pro mne diplomová práce	2
2.2 Výběr tématu - role knih v mém životě.	2
2.3 Výběr autora	3
2.4 Vztah ilustrace k textu	3
2.5 Křehká magie literatury	3
2.6 Výběr titulu a můj vztah k autorovi	4
2.7 Rešerše	4
3 OBSAH KNIHY A POPIS JEJÍ KONCEPCE	4
4 PROCES TVORBY	5
5 POPIS DÍLA	6
5.1 Technologie	6
5.2 Popis realizace	6
5.3 Autor o knize	6
5.5 Barvy v knize	7
6 PŘÍNOS PRÁCE	8
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	8
7.1 Knižní literatura	8
7.2 Internetové zdroje	8
8 RESUMÉ	9
9 PŘÍLOHY	10

1 Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Mým problémem vždy byla a je všestrannost. Od útlého dětství jsem ráda kreslila a malovala, ale také jsem velice ráda hrála na piano, zpívala a dokonce se mezi mými uměleckými výboji objevila i éra dramatická. Až relativně pozdě jsem se rozhodla, že na prvním místě bude v tuto chvíli umění výtvarné, ze kterého mne lákala víceméně jak ilustrace, tak fotografie. Rozhodla jsem se pro ilustraci, kde jsem samozřejmě od začátku studia doháněla handicap v kresbě i malbě. Proto se může zdát moje tvorba v průběhu studií nezvykle různorodá. Je to tím, že jsem hledala, možná ještě hledám svůj výtvarný jazyk.

V rámci studia v ateliéru didaktické ilustrace jsem se podílela na řadě knih, které byly publikované v různých nakladatelstvích. Vedoucí ateliéru, doc. ak. mal. Renáta Fučíková přicházela každý semestr s novými zajímavými projekty a tématy, za což jsem jí velmi vděčná. Byla to práce z části investigativní a já mohla každý z projektů pojmout zcela nově a používat různé výtvarné prostředky a styly na míru daného projektu. Knihy, ve kterých se vyskytují moje ilustrace, jsou např. *Velvet Effect*, *Hrdinky* a *Záhadné pouto*. V rámci semestrálních zadání jsem pracovala na sérii 36 obrazů k výročí vzniku řádu premonstrátů pro strahovský klášter o životě Norberta z Xantenu nebo jsem se svou sérií grafických listů podílela na výstavě v rámci festivalu *Lux in tenebris*, organizované spolkem Hollar. Jednou z mezi – ateliérových spoluprací byl projekt *Namaluj si hudbu*, ve kterém jsem doprovázela vystoupení plzeňské filharmonie živou kresbou. Záměrem bylo naučit děti vnímat hlouběji klasickou hudbu pomocí kresby. Tyto a mnoho dalších zkušeností, které jsem načerpala v rámci bakalářského studia, vyústily v mou první závěrečnou práci – *Informatorium školy mateřské Jana Ámose Komenského*, ve kterém jsem mohla zužitkovat své dozrálé výrazové prostředky.

Později, během studia magisterského jsem se začala více věnovat dříve zmíněnému fotografování. Jako vedlejší ateliér jsem si zvolila ateliér *Fotografie* pod vedením prof. Mgr. Štěpána Grygara. Hned v prvním ročníku navazujícího studia jsem se tak zapojila do několika projektů, v rámci kterých jsem si mohla vyzkoušet nové přístupy a to včetně kombinace textu a fotografie. Fotografický způsob zobrazení mi byl vždy blízký, ostatně v bakalářské práci jsem pracovala právě s fotografiemi převedenými do grafické techniky monotypu. V prvním semestru jsem vypracovala knihu – deník, kde jsem své fotky doplňovala krátkými texty tak, aby nebyly popisné, ale fotografii nějakým způsobem ovlivňovaly. (To bude pravděpodobně základem mého příštího projektu.) Dalším významným momentem studia v tomto ateliéru bylo pokračování projektu *Butterflies don't live in the ghetto* kurátora Jana van Woensela, operace *Anthropoid*. Tehdy jsem vypracovala barevný zin plný žen, které se jmenují *Lidice*, a které jsem kontaktovala pomocí sociálních sítí. Zaujal mne příběh Mexika, Kuby a dalších zemí, kde byli lidé natolik otřeseni událostí, které následovaly po *Heydrichiádě*, že se rozhodli pojmenovat své dcery na památku *Lidic*. S těmito ženami jsem si dopisovala, kreslila jejich portréty ve veselých, kontrastních barvách a pózách, v jakých se na sítích běžně prezentují, plné života. Zjišťovala jsem, odkud jméno mají, zda znají jeho příběh a dokumentovala jejich výpovědi.

V letním semestru jsem se pak vydala do Rakouska na erasmus. Na *Kunst-universität* v Linci jsem studovala fotografii a vizuální umění. Podílela jsem se na několika školních

i jiných výstavách, z nichž bych ráda vyzdvihla projekt SUBMERGE, kterého jsem spolu-autorkou. Jednalo se o skupinovou instalaci v podpalubí loď Florentine, nezvyklém výstavním prostoru Bilgenschwein Artspace. Spolu s dalšími Erasmovými studenty jsme vytvořili instalaci na téma paměť. Využívali jsme plechovou konstrukci loď a vytvořili v prostoru drátěnou pavučinu. Na ní visely v některých místech skleněné kuličky, jinde držela u stropu změt účtenek z obchodů. Hlouběji v prostoru visely dvě staré nástěnné lampy se stínidly pokreslenými a polepenými fotografiemi. Návštěvníci procházely pod pavučinou a sami byli součástí instalace, když stínili dopadu světla na pavučinu. Úplně novou zkušeností pro mě byla také semestrální práce na Kunstuni, kdy jsem dokumentovala výhled z okna mého pokoje pomocí filmové kamery. Projekt „5 minutes a day of nothing“ byl denním záznamem okna a koruny stromu za ním, zaměřený na absenci ticha a ničím nezaměstnané mysli v dnešní sociálními sítěmi zalepené době.

2 Téma a důvod jeho volby

2.1 Co je pro mne diplomová práce

Ve své diplomové práci jsem chtěla shrnout a prezentovat, k čemu jsem ve své ilustrační tvorbě dozrála v průběhu 5 let svého bakalářského a magisterského studia. Nechtěla jsem se tedy pouštět do nových experimentů, nechtěla jsem si hledat cestu k novým spisovatelům. Při výběru literatury, kterou bych mohla doprovodit ilustracemi, jsem naopak hledala mezi svými nejoblíbenějšími autory, mezi těmi, kteří mě formovaly, kteří za mě dokázali mnohem lépe než bych to kdy dokázala já, popsat moje vnímání a chápání světa a můj vztah k němu.

2.2 Výběr tématu - role knih v mém životě.

Když o tom přemýšlím, uvědomuji si, že takových zásadních autorů a takových knih, které máme vloženy v základech svého světonázoru, své osobnosti, vlastně nemusí být vůbec mnoho. V mém případě jsou to zřejmě John Steinbeck, Jostein Gaarder, Clive Staples Lewis, Ota Pavel, Bohumil Hrabal, František Hrubín, Václav Hrabě, Anton Myrer, William Saroyan... Samozřejmě jsem za můj život načetla velké množství knih a poznala mnoho autorů různých žánrů a národností či etnik, kteří patří do různých období historických, nicméně se domnívám, že tito autoři byli pro budování základů toho, co jsem, těmi hlavními úhelnými kameny.

2. 3 Výběr autora

Měla jsem tedy k výběru mnoho krásných knih pro mé ilustrování. V prvním kole výběru knih a autorů jsem myslela na ty, se kterými nějakým způsobem souzním, se kterými jsme na stejné vlnové délce, na ty, kteří mi rozumí. Následně jsem musela uvažovat ke kterému z těch nádherných textů lze přiřadit svoje kresby, svoje obrázky, tak aby moje výrazové prostředky, můj jazyk výtvarný správně rezonoval s literárním jazykem mých literárních lásek.

2. 4 Vztah ilustrace k textu

Vím, že dobrá literatura, ať už se jedná o poezii, či prózu, se může obejít bez obrazového doprovodu. Ilustrace v knize by měla mít místo jedině v případě, kdy text podporuje, kdy podporuje jeho pochopení, jeho atmosféru, kdy pomáhá ladit čtenáře a připravovat ho pro přijetí textu. V žádném případě by neměla být ilustrace v knize zbytečným balastem a už vůbec se nesmí stavět mezi čtenáře a text. Nesmí omezovat jeho možnosti vcítit - vžít se do textu, do děje, do doby, ve které se děj odehrává, do jeho atmosféry a nesmí mu bránit ztotožnit se s lidmi, kteří se v textu objevují.

2. 5 Křehká magie literatury

Každý text totiž má magickou moc, každý román, každá povídka, každá báseň existuje v tisících či milionech variant. Každé literární dílo má tolik verzí, kolik má čtenářů. Protože každý čtenář čte současně tentýž ale jiný román, tutéž, ale jinou povídku a tutéž, ale jinou báseň. Když se totiž v naší mysli znaky písmen mění ve scenérie krajín, nebo měst, když se mění ve vůně, chutě, barvy nebo zvuky, když se z nich stává smutek nebo radost, strach nebo veselí, když se mění v zástupy postav a když se z nás stávají v naší mysli protagonisté popisovaných příběhů, v tom kouzelném okamžiku mísíme do literárního dílu své životní zážitky, své vzpomínky, postavy svých blízkých, svých lásek, svých přátel a nepřátel, krajinu svého dětství, vůni maminky, velké upracované ruce dědečka, ... My čtenáři totiž skrze bránu knihy vstupujeme do mysli autora a spolu s ním jako Bůh stvoříme svět, který je jen náš. Je to magický a velice subtilní proces, při kterém nás nesmí ilustrátor vyrušit tím, že nám zabrání vstoupit, stát se hrdinkou nebo hrdinou a prožívat v knize paralelní životy. Ilustrátor nám nesmí zablokovat cestu do knihy tím, že nám arogantně a agresivně vnucuje své představy, takže magie literatury přestane fungovat a my nedokážeme do příběhů vejít, prožít a procítit všechnu tu krásu v knize zakonzervovanou. Nejkřehčí jsou v tomto ohledu básně. Vnímání poezie, která v nás dokáže vyvolat jen jedním veršem množství obrazů a emocí, je možné nejsnáze poškodit a zploštit.

2. 6 Výběr titulu a můj vztah k autorovi

Toho všeho jsem si byla vědoma, když jsem se rozhodla sáhnout po baladě Františka Hrubína: Lešanské jesličky. Dílo Františka Hrubína je mi velmi blízké. Témata, která v nich pojmenovává a rozvíjí, také já hluboce prožívám a cítím stejně jako on. Ať už jsou to život a smrt, rodinné vztahy, lidská zranitelnost a křehkost, dobro a zlo. Také prožívám podobnou vazbu na domov jako místo hmatatelné i duchovní, na dětství, na to kým jsme byli a jak nás život mění, ačkoli z toho dítěte něco uvnitř zůstává, pod skořápkou vytvořenou lety a životními útrapami. Tuto knihu jsem si vybrala, protože jsem narozdíl od ostatních jeho textů, ke kterým mám stejně hluboký vztah, jako je kniha U stolu, Romance pro křídlovku, nebo jeho sbírky básnické, měla hotovu představu její architektury. Měla jsem od začátku představu nejen jednotlivých ilustrací k určitým pasážím, ale představu celkového konceptu knihy, která by text balady jako celek podporovala. Konceptci obrazového doprovodu, která by upozorňovala čtenáře, na důležité pointy, na správných místech ho zastavila, aby text pozorněji vnímal, na jiných místech ukazovala různé souvislosti, a tak podobně.

2. 7 Rešerše

Samozřejmě jsem se snažila seznámit s hrubínovskými ilustracemi, ale téměř všechny mi připadaly nepatřičné, v knihách nadbytečné. Některé z nich prozrazují, že jejich autor absolutně nepochopil a necítil text, takže jeho ilustrace v knize velmi hrubě vyrušují a matou čtenáře. Ilustrace, Hrubínových děl, které jsem poznala, jsou podle mého názoru tak špatné a tak knihám škodí, že nechci zde ani uvádět jména jejich autorů. Výjimkou je snad jen několik ilustrací od Jiřího Trnky, přítele F. Hrubína, který ale byl v době vzniku Lešanských jesliček již vážně nemocen, a nebyl tedy schopen knihu dokončit. Rozhodně nemohu říci, že by mi studium hrubínovských ilustrací pomohlo v hledání mojí cesty k němu.

3 *Obsah knihy a popis její koncepce*

Lešanské jesličky jsou vlastně jakoby tři prolínající se příběhy, které nekonečně plynou, nikde nezačínají a nikde nekončí a splývají spolu do jednoho proudu balady. Ve vyprávění poutníci putují chvíli závějemí, chvíli dunami pouště v době narození Ježíše Krista, pak někdy na počátku minulého století, anebo o padesát let později, a nebo včera. Poutníci táhnou nekonečnými vlnami závějí a písečných dun ale my v knize žádné poutníky nenajdeme, nikde tam nejsou, protože ti poutníci jsme my - jdeme vánicí, až narazíme na šipkový keř přikrytý závějí:

“Bezhlavý děti vystrkují ze závějí krvavý prsty, ” řekl.

“Dnes takhle nemluv, ” lekla se.

(Lešanské jesličky, F. Hrubín, 1970)

Jsme Marie a Josef a s miminkem v náruči se brodíme zimní krajinou. Pohybujeme se někde v čase Hrubínova dětství, ale to všechno, co prožíváme bychom mohli prožít dnes nebo před dvěma tisíci lety. Protože odedávna lidé žijí příběhy, které známe z Bible. Ten příběh se v historii neustále opakuje a jedna z jeho nekonečných variant se přihodila i v Lešanech. Stejně jako v dalších dílech Františka Hrubína se do jeho vyprávění prolínají jeho vlastní zážitky z dětství, mládí i dospělosti. Nalézáme tam jeho blízké a působení příběhů zesilují jeho autentické vzpomínky, ze kterých dýchá jeho vztah k předkům, bábám, dědům, rodičům a jeho hluboké pochopení a láska k nim i lidem vůbec. A to vše na námi prostupuje až do morku kostí, protože jsou to také naše zážitky, naši dědové a báby, naše životy.

Děj knihy se odehrává v Lešanech, rodné vesničce Hrubínovy maminky, kde také stála dědečkova chalupa, do níž se rodina vrátila z Prahy roku 1914, když tatínek narukoval na frontu 1. světové války. Zde strávil budoucí básník dětství, tato krajina ho výrazně formovala. Lešanské jesličky vypráví příběh dalo by se říci naprosto základový - biblický ve smyslu, že je bazální svými motivy. Otec, matka a dítě jdou světem, životem - vánicí, něco je ohrožuje. Objevuje se tu celá řada symbolů jako např. Okno hostince: světlo ve tmě, útočiště, přístav - domov pro tuto rodinu.

4 Proces tvorby

Protože kniha je koncipovaná jako celek a nejde zde jen o cyklus ilustrací rozptýlený v textu, vytvořila jsem si nejprve makety knihy a do nich skicovala. Zásadou bylo vystavění celku. Sledu na sebe navazujících dvoustran počínaje obálkou a obálkou konče. Ke skicám ilustrací jsem současně načrtávala umístění textů.

Když jsem se domnívala, že ilustrovaná maketa je dobře vystavěna, začala jsem sbírat ilustrační materiál. Když jsem měla dostatek kreseb a studií, pokračovala jsem už přesným skicováním na druhou maketu. Další maketa už byla ve velikosti budoucí realizace. Na tu jsem kreslila už propracované ilustrace pastelkami v barvách budoucího tisku. Když jsem opravila návaznost některých dvoustran, a překreslila některé kompozice, realizovala jsem kresby v technice prokreslovaného monotypu. Po té, co monotypy zaschly, naskenovala jsem je, upravila v programu Photoshop a knihu vystavěla v programu Indesign. Na korektury jsem celou knihu vystavěla a prezentovala tištěnou maketu s texty přibližně rozmístěnými.

Chtěla jsem, aby typografie knihy byla na stejné úrovni, jako ilustrace a tak jsem ke spolupráci přizvala kolegini z doktorského studia MgA. Karolínu Čaplovou Novákovou, která vybrala font Tabac G2, rozmístila sazbu podle mého konceptu a vytvořila grafickou úpravu desek, titulní dvoustranu atp. Knihu jsem pak nechala vytisknout a svázat v grafickém studiu Voala v Praze.

5 Popis díla

5.1 Technologie

Jak už jsem uvedla, mojí ambicí nebylo překvapit zde kresebnými, malířskými či grafickými experimenty. Najít pro tuto knihu nějaké nové výrazové prostředky, naopak - sáhla jsem k technice, kterou už z dřívější práce mám ověřenou, k technologii, kterou ovládám. Tato technika prokreslovaného monotypu podle mého zároveň se dobře spojuje s textem, který je tištěn ve stejné barvě.

Na počátku projektování knihy bylo hledání jejího formátu, který zásadním způsobem determinuje vyznění celku. Protože jsme v legendě o pouti zvlněnými závěji a vlnami dun, zvolila jsem na doporučení vedoucí práce Renaty Fučíkové výrazně podélný formát. Kniha, když ji rozevřeme, vytvoří extrémně doširoka protáhlý formát, s poměrem 1:4.

5.2 Popis realizace

Na každé dvoustraně je kresba, kniha je plná obrazů, které propojují modravé vlny sněhových závějí a hnědé vlny písečných dun, které se v jednom okamžiku prolínají do kresby let hrubínovského stolu. Vlny sněhu a písku proudí celou knihou, takže nide nezačínají a nikde nekončí jako samotný příběh. Symbolům okna nahlíženého zvenčí, které svítí do tmy jako maják a okna, kterým se zevnitř z vytopené místnosti díváme na mrazivou chumelenici v krajině, odpovídá kompozice dvou očí Mariiných, které prolínají kresbou sněhových vloček. Jediná postava, která se v knize objeví, je Madona z obrazu. Okno, které svítí jako maják v bouři, je zároveň lákadlem, hospoda vábí Josefa do tepla, k zahřátí kořalkou, takže podlehne slabosti a zapomene na svoje otcovské povinnosti, ochránit rodinu.

5.3 Autor o knize

Sám František Hrubín k Lešanským jesličkám napsal: „*Prostý příběh, který je záminkou k básni, se u nás ve vsi opravdu udál. Když jsem se k němu letos vrátil, vešla do něho postava, která ho vzala na ramena a přenesla nad propastí. Mne samotného překvapilo, že je to moje první zimní báseň.*“ (Český rozhlas, Vltava 2015)

5.4 Tři světy v jedné baladě

Jak už jsem uvedla, v knize se prolínají tři světy - zimní krajina, kudy se brodí sněhem rodičové s uzlíčkem ze křtin. Do ní se vmísí příběh starý dva tisíce let, ze kterého sem prostoupil Herodův žoldněř, monstrum, přízrak, o kterém si nejsme jistí, zda je skutečný, či nikoli. Objevuje se v obrysech křovin, v záhybech skály a potom jako tulák v hospodě.

Ta pouť rodiny Padevětovy nikde nekončí ani nezačíná, jdou krajinou, putují. Příběh zvolna otevírá a opět nechává vyšumět sněhová vánice, ze které se Josef s Marií vynoří, a ve které v závěru knihy znovu zmizí. Jdeme s nimi jen úsek jejich cesty, kdy zastavují v hospodě. V tomto bodě se všechny tři světy střetávají, zde zjišťujeme, o koho se jedná, a oč jde. Zde se objevuje hrubínovský stůl v jehož desce jsou vepsány doteky generací a zde se zjevuje herodův voják z jehož monologu stydne krev v žilách:

*„Já jsem Herodesův žoldněř,
a vím, co je to mít děťátko, vím to tak
dobře, jak to může vědět jen matka, ona
je na svět přivedla, já z něho odvedl,
oba jsme byli od krve, vím, co to je
děťátko, jeho chodidla jsou jako dvě
půle rozkrojené zlatě růžové hrušky,
jeho lýtka jsou jako hebká holoubátka,
jeho stehna kužele s nití z ranního
slunce navinutou a břicho bochánek
se znamením uprostřed, jeho hrud' je jako
dva oblázky s růžovou krůpějí a ruce
měkké jho pro matčinu šíji, o jeho
hlavičce vím však jen to, že se pod mou rukou
do prachu skutálela v krvi. Já to vím,
co je to mít děťátko, jako to ví matka!“*

(Lešanské jesličky, F. Hrubín, 1970)

5. 5 Barvy v knize

Herodovský voják proměňuje závěje v duny a duny se mění v kresbu let na stole a ten se proměňuje nazpět v duny, herodovský voják vnáší do knihy studenou hněď a krev ve svých stopách, která komunikuje s krvavou barvou šípků při vstupu do knihy. Myslím, že mé ilustrování hrubínovy balady velmi pomáhá, že znám jeho jiná díla, znám jeho jazyk jeho symboly a obrazy. Pomáhá mi, že jsem v hrubínově světě doma, že tam bydlím. Jsem ta Marie, kterou pronásleduje herodovské monstrum už po staletí.

Jen na jediném místě vnucuji čtenáři nikoliv svět svůj, ale svět hrubínův a to je stavení statku z Lešan, jakými byl asi František v dětství obklopen.

Třetím světem v baladě jsou vzpomínky básníka na jeho kořeny, na jeho blízké ve dvou vložených intermezzech. Je zde u jeho průhled časem do minulosti, kde vidí své předky, minulost prolíná se současností a budoucností, s vědomím marnosti, pomíjivosti i věčnosti. Tu je vše spojené, označené jakoby zatažené modrou mlhou.

6 Přínos práce

Jak jsem již zmínila, tento text je svébytný, nepotřebuje vůbec nic navíc. Proto je mým největším přínosem pokora, s jakou k němu přistupuji, a duchovní propojení s autorem. Jedině, když ho chápu, a mám velikou empatii, dokážu se do něho vžít, mohu odtud přinést vizuální ekvivalent literárního sdělení... Kniha Lešanské jesličky by si zasloužila nové vydání a já se o to ráda pokusím.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní literatura

HRUBÍN, František. *Lešanské jesličky: vánoční balada*. 2. vyd. Ilustroval Jiří TRNKA. Praha: Československý spisovatel, 1971.

HRUBÍN, František, ČEŇKOVÁ, Jana, ed. *Křídla lásek mých*. Praha: Pulchra, 2010. ISBN 978-80-87377-18-5.

7.2 Internetové zdroje

František Hrubín - Aktuálně.cz. Aktuálně - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 25.04.2023]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/zaslouzili-umelci/frantisek-hrubin/r~93b19428004511e4a0e7002590604f2e/>

Slovník české literatury po roce 1945 [online]. Copyright © [cit. 25.04.2023]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=337>

Lešanské jesličky | Vltava. Český rozhlas Vltava [online]. Copyright © 1997 [cit. 25.04.2023]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/lesanske-jeslicky-5030673>

8 Resumé

Lešanské jesličky jsou poslední vydanou knihou Františka Hrubína. Vypráví v ní příběh starý 2 000 let, který je ale zasazen do doby a krajiny jeho dětství. Putování Marie a Josefa, kteří se vrací domů ze křtin s dítětem v náruči, je přerušeno sněhovou vánicí a přízrakem, který je pronásleduje. Herodův žoldnář na cestě zavraždit Jezulátko zažene poutníky do krčmy, aby si odpočinuli. Dítě ale zůstane venku. V knize jsem pracovala s atmosférou zimní krajiny v kontrastu s pískově hnědým dřevěným obložením chalupy. Na dvou místech se také objevuje rudá - barva šípků a krvavých stop, které za sebou vrah dětí ve sněhu nechává. Plynutí života, poutě je zdůrazněno podlouhlým širokým formátem knihy a také vlnami závějí, které prolínají do písečných dun, které prolínají do kresby let na dřevěné desce stolu. Ve dvou intermezzech je vypravování přerušeno a autor píše o smrti, touze po životě a nesmrtelné lásce. Zde jsou Hrubínovy portréty a portréty jeho rodiny, vzpomínky zastřené modrou mlhou. Putování matky Marie, otce Josefa a jejich miminka nikde nezačíná, ani nekončí, proto se v začátku knihy krajina z vánice vynořuje a v závěru opět mizí. Nikomu nevnucuji své představy o protagonistech knihy, postavy se v ní totiž vůbec neobjeví a pouh závějemí tak podstupuje čtenář sám. Celková architektura knihy výrazně podporuje atmosféru a vyznění textu odpovídajícími výtvarnými prostředky.

Lešanské Jesličky is the last published book by František Hrubín. It tells a story that is 2,000 years old, but set in the time and landscape of his childhood. The journey of Mary and Joseph, who return home from a baptism with a baby in their arms, is interrupted by a snowstorm and a ghost that haunts them. Herod's soldier on his way to murder the baby Jesus drives the pilgrims to an pub to rest. But they leave the child outside. In the book, I worked with the atmosphere of the winter landscape in contrast to the sandy brown wood paneling of the cottage. Red also appears in two places - the colour of rosehips and the bloody footprints the murderer of children leaves in the snow. The flow of life, the pilgrimage, is emphasized by the book's wide, elongated format, and also by the waves of drifts that blend into the sand dunes that blend into the pattern of years on the wooden tabletop. In two interludes, the narrative is interrupted and the author writes about death, the longing for life and everlasting love. Here are portraits of Hrubin and his family, memories covered by a blue haze. The wanderings of mother Maria, father Josef and their baby neither begin nor end anywhere, which is why the landscape emerges from the blizzard at the beginning of the book and disappears again at the end. I do not impose my ideas about the protagonists of the book on anyone, as the characters do not appear in the book at all and the journey through the drifts is undertaken by the reader himself. The overall architecture of the book strongly supports the atmosphere and tone of the text with appropriate visual devices.

5

Hostinská na plotně vztekla sem a tam strká
hrnci a kastroly: „Copak jste neviděli,
že máme zavřino? Podívejte se, jaký
máte nohy, co mi sem na nich nanesete!“
Marie zacouvá do síně, ale Josef
ji přitáhne zpátky. Dupne si: „Hospodo,
něco pro zahřátí!“ Hostinský přinesl
z výčepu láhev žitné a dvě skleničky.
Marie klesla na lavici, opřela se
hlavou o stěnu, oči se jí zamžily,
v uších jí dosud zní: „Hej vy tam, počkejte!
Mně neutečete!“ Josef jí zvedl hlavu:
„Pij!“ Zavřela oči a naráz do sebe
obrátila sklenku a za ní druhou, padla čelem
na hrubý stůl a šála se jí svezla
z drdálku. Čas po vnitřní straně prázdné sklenky
stéká mlžinkou její sliny a než se
zastaví u dna a než se Marie zvedne
od stolu a zakvílí, přejde hodina.

